

Nr 357

Av fru Johansson m. fl., *angående rätten till änkepension enligt statens tjänstepensionsreglemente.*

(Lika lydande med motion nr 294 i Första kammaren)

I lagen om allmän försäkring 14 kap. 2 § stadgas, att »rätt till änkepension tillkommer änka efter den försäkrade, om äktenskapet varat minst fem år och ingåtts senast den dag, då den försäkrade fyllde sextio år». Denna bestämmelse motsvarar statens allmänna tjänstepensionsreglementes villkor i 13 § 1 mom. a) för efterlevande make att få rätt till familjepension, där det heter »såframt anställningshavaren ingått äktenskapet senast den dag han fyllt 60 år och maken icke ingått nytt äktenskap». ATP-bestämmelsen är mildrad genom rätten att få änkepension, »därest den försäkrade efterlämnar barn, som tillika är barn till änkan». Något sådant undantag finns icke i tjänstepensionsreglementet.

Emot denna inskränkning i en rättighet, som de statliga befattningshavarna under sina år i statens tjänst intjänat, har vid flera tillfällen motionerats, sålunda vid 1958 års B-riksdag I: 109 och II: 141 samt vid 1959 års riksdag I: 271 och II: 335.

Även om det är uppenbart, att man vid uträkandet av avgiften till ATP och förmånen av familjepension försäkringsmässigt räknat med visst bortfall, synes det främmande för ett demokratiskt tänkande att i lag frånta en medborgare en rättighet. Helt visst kan ATP-avgiften respektive värdet av pensionsförmånen regleras utan att större administrativa svårigheter skall uppkomma.

Det är ju så att åldringsproblemen alltmer påkallar uppmärksamhet. Allt större statliga och kommunala resurser måste ställas till förfogande för det ökande antalet åldringar. Äldre personer, särskilt sådana som tidigare varit gifta, känner ofta skräck inför att bli isolerade på gamla dar. De vet att de inte kommer att klara sig själva. Genom de psykiska följder detta för med sig föreligger risk för ett tidigare åldrande, och de blir ett större problem för samhället än de gamla, som alltjämt har en ledsagare i livet. Detta gäller kanske män i högre grad än kvinnor. Staten borde vara välvilligare på denna punkt och medverka till att en i allmänhetens ögon självklar rättighet icke undanhålles de gamla. En familjepension även i fall, då vederbörande gift sig efter 60 år, torde bli ett för staten ekonomiskt mera fördelaktigt arrangemang än att bereda vederbörande pensionär plats på vårdhem.

Det är ju känt, att två äldre personer i många år kan hjälpa varandra dels genom att gå varandra till handa, dels genom att med sin närvaro bryta ensamhetskänslan och därvid på det psykiska planet bidra till att livet uppehålls längre.

Hittills har risken att ekonomiskt obehörigen utnyttja möjligheten att bli försörjd genom pension till stor del varit anledningen till här berörd inskränkning. Erfarenheten torde dock visa, att ett äktenskap, som ingåtts efter 60 års ålder, i övervägande flertalet fall sammanhänger med möjligheterna för kontrahenterna att hjälpa varandra på ålderns dagar. För att eliminera eventuellt ovan befarade utnyttjande av de ekonomiska möjligheterna kunde — därest icke åldersgränsen helt kan slopas — det förslagsvis fastställas en största åldersskillnad på 10 år mellan parterna. Därutöver kunde i tjänstepensionsreglementet införas regeln i försäkringslagen om barn.

Beträffande här ifrågasatt ändring i lagen om allmän försäkring göres hemställan i särskild motion.

Med stöd av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära en utredning för att borttaga eller mildra 60-årsregeln i statens tjänstepensionsreglemente.

Stockholm den 26 januari 1965

Lisa Johansson

Ake Zetterberg

Evert Svensson

Viola Sandell

Elsa Lindskog
